

NAVODILA ZA UVAJANJE
KURIKULUMA RAZŠIRJENEGA
PROGRAMA

**V POSEBNEM
PROGRAMU VZGOJE
IN IZOBRAŽEVANJA**

NAVODILA ZA UVAJANJE
KURIKULUMA RAZŠIRJENEGA
PROGRAMA
**V POSEBNEM
PROGRAMU VZGOJE
IN IZOBRAŽEVANJA**

ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA SOLSTVO

NAVODILA ZA UVAJANJE KURIKULUMA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA V POSEBNEM PROGRAMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Avtorji:

Petra Košnik, Zavod RS za šolstvo

Dragana Žunič, Zavod RS za šolstvo

Petra Marguč Naglič, Zavod RS za šolstvo

Edvard Vrabič, Osnovna šola Kozara Nova Gorica

Klavdija Fridrih Gošnjak, Osnovna šola Minke Namestnik-Sonje Slovenska Bistrica

Brigita Pinter, Osnovna šola Litija

Uredila: Petra Košnik

Strokovni pregled:

Melita Jakelj, Zavod RS za šolstvo

Aleksandra Valančič, Osnovna šola Poldeta Stražišarja Jesenice

Andreja Vouk, Osnovna šola Antona Janše Radovljica

Vanja Heric, Osnovna šola Gornja Radgona

Jezikovni pregled: Manja Žugman

Oblikovanje: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc s. p.

Grafična priprava: Tisk Žnidarič, d. o. o.

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavnica: Jasna Rojc

Urednica založbe: Damijana Pleša

Spletna izdaja

Ljubljana, 2026

Publikacija je dostopna na povezavi: www.zrss.si/pdf/navodila_kurikulum_RAP_PP.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 271111939

ISBN 978-961-03-1509-4 (PDF)

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

KAZALO

1 UVOD	4
2 PODROČJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA	7
3 ORGANIZACIJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA	10
3.1 Naloge posameznih deležnikov	11
4 PRIPRAVA IZVEDBENEGA NAČRTA ŠOLE	15
5 POGOJI ZA IZVAJANJE RAZŠIRJENEGA PROGRAMA IN SISTEMIZACIJO UR V PPVI	21
5.1 Razporeditev obsega razširjenega programa glede na predmetnik razširjenega programa	21
5.2 Obvezna ponudba dejavnosti razširjenega programa v PPVI	23
5.3 Priporočena ponudba dejavnosti razširjenega programa v PPVI	23
6 KLJUČNE USMERITVE PRI ORGANIZACIJI IN IZVAJANJU RAZŠIRJENEGA PROGRAMA	30
7 PRILOGA	33
7.1 Šifrant za razširjeni program	33

1 UVOD

Navodila za uvajanje razširjenega programa v Posebnem programu vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju PPVI) so pripravljena v podporo šolam in zavodom za otroke in mladostnike s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, ki izvajajo PPVI.

PPVI se deli na več delov, in sicer na:

- **obvezni del**, ki traja devet let in vključuje tri stopnje: prvo (I.), drugo (II.) in tretjo (III.),
- **nadaljevalni del**, ki traja tri leta in vključuje četrto (IV.) stopnjo,
- **nadaljevalni del**, ki traja osem let – raven Učenje za življenje in delo – in vključuje peto (V.) in šesto (VI.) stopnjo.

Predmetnik obveznega in nadaljevalnega dela PPVI vsebuje **osnovni del** (pouk) ter **razširjeni program** (Posebni program vzgoje in izobraževanja, 2022)¹.

Navodila za uvajanje razširjenega programa so namenjena ravnateljem, učiteljem in drugim strokovnim delavcem² šol oziroma zavodov, ki izvajajo dejavnosti razširjenega programa v PPVI. Ravnateljem in strokovnim delavcem so vodilo za sistematično načrtovanje razširjenega programa na ravni šole oziroma zavoda. Naravnana so operativno in prinašajo splošna didaktična priporočila v podporo pri načrtovanju in neposredni izvedbi dejavnosti razširjenega programa. Navodila vsebujejo poglavje, namenjeno načrtovanju in izvedbi razširjenega programa na ravni šole, ter poglavje, ki je namenjeno strokovnim delavcem za pomoč pri načrtovanju in izvedbi posameznih dejavnosti.

¹ – https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Posebni-program-vzgoje-in-izobrazevanja/Posebni_program_vzgoje_in_izob_sklep.pdf

² – V besedilu za naslavljanje ravnateljic in ravnateljev zaradi poenostavitve besedila uporabljamo generično moško obliko ravnatelj, za naslavljanje učiteljic in učiteljev ter strokovnih delavk in delavcev uporabljamo generično moško obliko učitelj, strokovni delavec.

Prenovljeni koncept razširjenega programa je zapisan v **Kurikulumu za razširjeni program osnovne šole** (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/kurikulum_za_raszirjeni_program_osnovne_sole-1.pdf - v nadaljevanju Kurikulum), ki ga je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 231. seji dne 23. 11. 2023. Kurikulum je temeljni akt, ki opredeljuje koncept razširjenega programa s cilji, načeli, področji in vsebinskimi sklopi ter priporočili za organizacijo in izvajanje dejavnosti.

Kurikulum nadomesti vse dejavnosti³ razširjenega programa v PPVI, ki so bile določene v Zakonu o osnovni šoli do sprejetja Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (Ur. l. št. 16, 29. 2. 2024). S tem prenehata veljati koncepta Podaljšano bivanje in različne oblike varstva učencev v devetletni osnovni šoli (8. 4. 1999) in Interesne dejavnosti za 9-letno osnovno šolo (21. 12. 2006). Število ur, ki pripadajo šoli za uvedbo razširjenega programa, se izračuna na podlagi PPVI, ki ga je sprejel Strokovni svet za splošno izobraževanje na 221. seji, dne 16. 6. 2022⁴.

V Kurikulumu so zapisani **cilji in načela** razširjenega programa, ki dajejo enakovreden pomen tako vsebinskemu kot procesnemu področju in se smiselno upoštevajo glede na zmožnosti učencev v PPVI.

Cilji razširjenega programa usmerjajo k načrtovanju vsebine in izvedbi dejavnosti na ravni šole in na ravni posameznega učenca.

Načela razširjenega programa izhajajo iz splošnih načel vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji ter predstavljajo strokovno usmeritev za vzgojno-izobraževalno delo na področju razširjenega programa. Strokovne delavce usmerjajo pri izboru didaktičnih strategij, umeščanju vsebin trajnostnega razvoja ter osmišljanju izbora dejavnosti za razvoj prečnih veščin in vseh vrst pismenosti. Z upoštevanjem načel se šole odločajo za sodelovanje s širšo in ožjo skupnostjo, kar daje procesu vzgoje in izobraževanja možnost reševanja avtentičnih situacij.

3 — Jutranje varstvo, podaljšano bivanje, interesne dejavnosti

4 — https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Posebni-program-vzgoje-in-izobrazevanja/Posebni_program_vzgoje_in_izob_sklep.pdf

Skladno z 2. členom Zakona o osnovni šoli⁵, ki opredeljuje cilje osnovnošolskega izobraževanja, je smiselna umestitev vsebin razširjenega programa v področje varnega in spodbudnega učnega okolja s tistimi standardi, ki se povezujejo s prioritetskimi cilji šole in **so lahko del samoevalvacije**. Tako je razširjeni program premišljeno umeščen **del širše razvojne strategije šole**, njegovi učinki pa so redno spremljani in evalvirani. Samoevalvacija omogoča sprotno prepoznavanje močnih področij, pravočasno zaznavanje izzivov in potreb po prilagoditvah. Razširjeni program tako pridobi razvojno dimenzijo, saj temelji na refleksivni praksi.

⁵ — Ur. l. RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23, 16/24 in 54/25

2 PODROČJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

Vsebinski del Kurikuluma je razdeljen na tri področja:

A. GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO TELESNO IN DUŠEVNO POČUTJE

B. KULTURA IN DRŽAVLJANSKA VZGOJA

C. UČENJE UČENJA

Vsako področje je razdeljeno na **vsebinske sklope s priporočenimi vsebinami**. Za področja, sklope in vsebine je oblikovan šifrant (Priloga 1).

Glede na interese, potrebe, zmožnosti ter močna področja učencev, ki so opredeljeni v njihovih **individualiziranih programih**, šola pripravi nabor dejavnosti razširjenega programa.

Šola zagotovi uravnoteženo ponudbo na vseh treh področjih razširjenega programa (A, B, C), pri čemer izhaja iz značilnosti in zmožnosti učencev v PPVI in njihovih največjih koristi.

Šola ponudi **iz vsakega sklopa** (A1, A2, A3 ...) **vsaj eno vsebino** (npr. A1.1., B.1.1., C.1.1) **posameznega področja** na letni ravni. V sodelovanju s starši na različne načine skupaj izberejo tiste dejavnosti, v katere bo učenec vključen in ki bodo v največji meri omogočale razvijanje njegovih interesov in močnih področij.

Obvezna in priporočena ponudba dejavnosti sta podrobneje predstavljeni v poglavjih 5.2 in 5.3 *Obvezna in priporočena ponudba dejavnosti razširjenega programa v PPVI*.

Izvajanje dejavnosti lahko poteka v **homogenih** ali **heterogenih** skupinah.

PODROČJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

Slika 1: Področja, sklopi in vsebine razširjenega programa

DRŽAVLJANSKA VZGOJA

B.2 KULTURA SOBIVANJA

- B.2.1 Socialno učenje
- B.2.2 Kultura pogovora
- B.2.3 Od šolske k državljanski kulturi
- B.2.4 Medkulturni dialog
- B.2.5 Prostovoljstvo

C. UČENJE UČENJA

C.1 SAMOSTOJNO IN SODELOVALNO UČENJE

- C.1.1 Učenje za uspešno opravljanje učnih nalog
- C.1.2 Dodatna podpora in pomoč učencem pri učenju
- C.1.3 Učenje z raziskovanjem in reševanjem problemov
- C.1.4 Priprava na tekmovanja
- C.1.5 Spodbujanje branja in bralne pismenosti
- C.1.6 Vseživljenjsko učenje, osebni in socialni razvoj ter karierna orientacija
- C.1.7 Reševanje problemov s pomočjo znanja s področja računalništva in informatike
- C.1.8 Tehnologija in inovativnost
- C.1.9 Informacijsko okolje in medijska pismenost

C.2 MEDVRSTNIŠKO, MEDGENERACIJSKO IN MEDNARODNO SODELOVANJE

- C.2.1 Medvrstniško sodelovanje
- C.2.2 Medgeneracijsko sodelovanje
- C.2.3 Mednarodno sodelovanje

C.3 IGRA IN SAMOSTOJNO NAČRTOVANJE PROSTEGA ČASA

3 ORGANIZACIJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

Pred začetkom uvajanja sprememb ravnatelj in učiteljski zbor:

- » poglobljeno preučijo Kurikulum za razširjeni programa OŠ,
- » ozavešijo namen, cilje in načela razširjenega programa,
- » preučijo področja razširjenega programa in povezanost le-teh z osnovnim delom obveznega in nadaljevalnega dela PPVI ter jih povežejo z dejavnostmi, ki že potekajo na šoli,
- » oblikujejo nabor dejavnosti po področjih, pri čemer izhajajo iz močnih področij učencev (izhajajo iz opredelitev iz individualiziranih programov) ter v povezavi z osnovnim delom programa,
- » umestijo specifiko svoje šole, okolja in časa med ponujene dejavnosti.

Za uspešno uvajanje razširjenega programa v PPVI je pomembno:

- » načrtovanje (analiza stanja potreb, močnih področij učencev, želja in interesov ter dosedanjih izkušenj na področju izvajanja razširjenega programa, priprava izvedbenega načrta na ravni šole in načrta izvedbe posameznih dejavnosti razširjenega programa),
- » izvajanje in spremljanje razširjenega programa,
- » vrednotenje in poročanje.

3.1 NALOGE POSAMEZNIH DELEŽNIKOV

RAVNATELJ

Ravnatelj preuči Kurikulum, ki predstavlja strokovno podlago prenovljenega koncepta razširjenega programa in je nepogrešljiv pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Hkrati pa omogoča uvid v razumevanje pomena povezovanja ter dopolnjevanja razširjenega programa z osnovnim delom obveznega in nadaljevalnega dela PPVI. Šoli in strokovnim delavcem omogoča avtonomno in kakovostno načrtovanje. Glavna naloga ravnatelja je voditi in organizirati celoten proces uvajanja, od načrtovanja, organizacije in izvedbe do evalvacije.

STROKOVNI AKTIV UČITELJEV

V skladu s posodobljenim konceptom razširjenega programa bo v izvajanje razširjenega programa vključena večina strokovnih delavcev šole. Zato je pomembno, da Kurikulum in organizacijo dobro poznajo vsi strokovni delavci na šoli. Prav tako naj imajo možnost sodelovati pri izbiri dejavnosti razširjenega programa tudi v skladu z njihovimi močnimi področji, saj bodo tako aktivno vključeni v proces uvajanja in hkrati soodgovorni za uspešnost izvedbe.

V času uvajanja prenovljenega razširjenega programa priporočamo, da ravnatelj imenuje skupino učiteljev v:

OŽJI STROKOVNI AKTIV RAZŠIRJENEGA PROGRAMA (V NADALJEVANJU ORAP)

Priporočamo, da so vodja in člani ORaP-a strokovni delavci, ki:

- » so pozitivno naravnani do sprememb,
- » so strokovno dovolj avtonomni – imajo izkušnje pri uvajanju novosti v pedagoško prakso,
- » jim sodelavci zaupajo,

- » imajo dobre organizacijske in vodstvene sposobnosti – pomembno še posebej za vodjo ORaP-a.

V ožjem strokovnem aktivu so strokovni delavci iz vseh izobraževalnih programov, ki jih izvaja šola oz. zavod.

Sestava ORaP-a naj bo dovolj raznolika, da lahko vsebinsko in organizacijsko doseže vse stopnje PPVI. **Priporočamo, da je v ORaP-u največ 6 članov**, vendar število članov šola lahko prilagodi svojim specifičnim značilnostim, kot so velikost šole, različni izobraževalni programi, podružnične šole, šolski prevozi idr.

Priporočila za sestavo članov ORaP-a:

- » ravnatelj in/ali pomočnik ravnatelja,⁶ s čimer je zagotovljena vsebinska in strateška povezanost koncepta razširjenega programa z razvojnimi usmeritvami šole ter njenimi dolgoročnimi cilji,
- » predstavniki vseh izobraževalnih programov na šoli oziroma zavodu glede na organizacijske zmožnosti,
- » po en predstavnik za posamezno področje Rap-a,
- » svetovalni delavec,
- » strokovni delavec, ki sestavlja urnik.

Posamezni člani ORaP-a lahko združujejo več vlog (npr. predstavnik stopnje PPVI je hkrati predstavnik določenega področja v RaP-u). Izmed članov se izbere **vodjo ORaP-a**.

Časovni potek aktivnosti za načrtovanje in spremljanje razširjenega programa je prikazan v zadnjem delu navodil v poglavju *Priprava izvedbenega načrta šole*.

6 – Članstvo ravnatelja in/ali pomočnika ravnatelja v ORaP-u je priporočeno, saj je njuna vloga strateška in povezovalna, razširjeni program pa deluje kot del razvojne vizije šole in ne ločen del programa.

UČENCI

Šola učencem omogoča, da **si skupaj z učitelji in skladno z njihovimi zmognostmi izberejo določene dejavnosti, izrazijo svoje interese ipd.** in tako v čim večji možni meri **sodelujejo pri izvajanju, spremljanju in vrednotenju svojih dosežkov. Z aktivno vlogo učencev**, ob upoštevanju značilnosti funkcioniranja učencev z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju ter sopojavljanju z drugimi primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami, **spodbujamo razvoj samoregulativnega čustvovanja in vedenja.**

STARŠI

Staršem je predstavljen nabor dejavnosti in Koncept vključno z načeli in cilji, ki so pomembni za organizacijo in izvedbeni vidik. Dejavnosti so predstavljene z vidika doprinosa razvoja in napredka učencev ter podpore njihovim močnim področjem. Starši so skupaj z učencem na različne načine vključeni **v proces izbora dejavnosti.** V fazi uvajanja je pomembno, da starše vključimo tudi v evalvacijo izvedbe ter njihove predloge smiselno upoštevamo pri nadaljnjem načrtovanju.

LOKALNA SKUPNOST IN DRUGI DELEŽNIKI V OKOLJU

Dejavnosti razširjenega programa se smiselno povežejo tudi z lokalno skupnostjo ali organizacijami in društvi, ki se lahko vključijo v razširjeni program, vendar ne morejo samostojno opravljati pedagoške dejavnosti. **Nosilec dejavnosti razširjenega programa mora biti učitelj ali drug strokovni delavec šole.** Ker so ure razširjenega programa sistemizirane, jih **izvajajo učitelji in drugi strokovni delavci šole** (in ne zunanji izvajalci).

V nadaljevanju podajamo nekaj primerov sodelovanja.

Učencem lahko ponudimo dejavnosti, v katerih pri izvedbi sodelujejo organizacije ali društva iz okolja: prostovoljstvo (iz sklopa kultura sobivanja), društva, nevladne organizacije, varstveno-delovni centri, delovne organizacije (npr. iz sklopa medvrstniško, medgeneracijsko in mednarodno sodelovanje ali sklopa naravna dediščina in varovanje okolja).

Lokalna skupnost je pomembna pri organizaciji razširjenega programa, še posebej v okoljih, kjer veliko učencev prihaja in odhaja iz šole z organiziranim prevozom. Posodobljeni načini dela v razširjenem programu lahko prinesejo potrebo po dodatni opremi (npr. različni kotički v šoli, specifične učilnice, sno-ezelen, učilnica na prostem). Tudi v teh primerih morajo predstavniki lokalne skupnosti poznati posodobljen koncept razširjenega programa in ga podpirati.

Vloge in koraki dela pri načrtovanju in izvedbi posodobljenega koncepta razširjenega programa so natančneje zapisani v poglavju Priprava izvedbenega načrta šole.

4 PRIPRAVA IZVEDBENEGA NAČRTA ŠOLE

Pri pripravi izvedbenega načrta šole smiselno sodelujejo vsi že navedeni deležniki. Za pripravo izvedbenega načrta je odgovoren ravnatelj. Izvedbeni načrt pripravi v sodelovanju z učitelji in drugimi strokovnimi delavci šole. V pripravo, predvsem pa v izvedbo aktivnosti, opredeljenih v izvedbenem načrtu, lahko vključi tudi učence.

Za podporo ravnatelju in aktivu razširjenega programa pri načrtovanju in uvažanju razširjenega programa je pripravljen predlog akcijskega načrta uvajanja.

V predlogu izvedbenega načrta so opredeljeni tudi časovni okviri za izvedbo aktivnosti v posameznem šolskem letu, ki so obarvani z [modro](#).

KAJ	RAVNATELJ	OŽJI STROKOVNI AKTIV ZA UVAJANJE RAZŠIR- JENEGA PROGRAMA (ORaP)	STROKOVNI DELAVCI	UČENCI	STARŠI
Seznamitev: • z ZOsn, • s Kurikulumom za razširjeni program (RAP) osnovne šole, • s Predmetni- kom za RAP program osnovne šole, • z Navodili za uvajanje RAP v PPVI.	✓ Individualno poglobljeno preučiti vse dokumente in razmisli o organizaciji in spremembah na nivoju šole. ✓ Imenuje člane ORaP-a. ✓ Na osnovi predmetnika izračuna sistemizirane ure za šolo in razmisli o kadrovskem načrtu za razširjeni program. ✓ Pripravi vprašanja in dileme. ✓ Na srečanjih ob- močnih enot skupaj s predstavniki ZRSŠ razjasni dileme in vprašanja.	✓ Člani individualno preučijo vse doku- mente in razmislijo o organizaciji in spremembah na nivoju šole. ✓ Delavnica ravnatelja in članov ORaP-a: ● kaj je pri novem konceptu drugače, ● načela, področja ..., ● razumevanje ciljev, ● pripravi osnutek izvedbenega načrta uvajanja na šoli, ● opredelijo se potrebe po kadrih, sodelovanju z lokalno skupnostjo. ✓ Na srečanjih ravnateljev skupaj s predstavniki ZRSŠ razjasni dileme in vprašanja ter pripravi delavnico za kolektiv.	✓ Individualno preučijo Kurikulum za razširjeni program in pripravijo vprašanja in dileme. ✓ Razmislijo, v katerem področju in sklopu vidijo možnost izvajanja dejavnosti – v skladu s svojo stro- kovno izobrazbo in/ali svojimi močnimi področji. ✓ Pedagoška konferenca oz. delavnica za vse strokovne delavce, na kateri se preveri razumevanje ciljev RaP-a, načel, vsebinske zgradbe (področja, sklopi, dejavnosti), prečnih veščin in se predstavi osnutek izvedbenega načrta šole. Delavnico s strokovni- mi delavci pripravijo in izvedejo ravnatelj skupaj s člani ORaP.	Skladno z njihovimi zmoglostmi se jim predstavi posodobljen koncept razširjenega programa (ravnatelj, ORaP).	Skupni roditeljski sestanek za starše, ravnatelj predstavi posodobljeni koncept razširjenega programa, načela in cilje, prednosti za učence, predvidene večje spremembe (urnik, prihodi in odhodi avtobusov itd.).
	oktober–november v šolskem letu pred začetkom uvajanja	november–december v šolskem letu pred začetkom uvajanja	januar v šolskem letu pred začetkom uvajanja	januar v šolskem letu pred začetkom uvajanja	februar–marec v šolskem letu pred začetkom uvajanja

Analiza stanja potreb, močnih področij učencev, želja in interesov ter dosedanjih izkušenj na področju izvajanja RAP: Kaj obdržimo, kaj spremenimo? Zakaj?	ORaP skupaj z ravnateljem pripravi način izvedbe analize stanja na področju: ✓ dejavnosti – strokovni delavci in učenci, ✓ organizacije – strokovni delavci, starši (npr. svet staršev), lokalna skupnost (če gre npr. za spremembo prevozov), učenci (če gre npr. za spremembo odmorov, kosil), ✓ didaktičnih pristopov – strokovni delavci (kaj že dobro izvajamo, kje so potrebne spremembe, katera znanja potrebujemo, kdo nam lahko pomaga itd.). Izmenjava izkušenj po OE – predstavitev načinov analiz stanja, predlogi izboljšav.	izvede se analizo stanja: ✓ strokovni delavci na pedagoški konferenci – strokovni pogovor v skupinah ali z anketo, ✓ razredniki z učenci z anketo ali s pomočjo vodenega pogovora glede na možnosti.	Učenci skladno s svojimi zmožnostmi sodelujejo v analizi dejavnosti, ki jo izvedejo razredniki: ✓ dejavnosti, ki jih že izvajamo na šoli, ✓ kaj bi si učenci še želeli.	Predstavitve modela razširjenega programa, dejavnosti ter interesov in potreb učencev (de- javnosti, organizacija itd.) s predstavniki sveta staršev.
Priprava nabora dejavnosti	januar–februar v šolskem letu pred začetkom uvajanja Na temelju analize med strokovnimi delavci, učenci in starši ter na podlagi predlogov dejavnosti strokovnih delavcev ORaP skupaj z ravnateljem pripravi predlog dejavnosti za razširjeni program. ORaP skupaj z ravnateljem pripravi delavnico za učitelje RaP-a, na kateri skupaj pregledajo in določijo: ✓ uravnoteženost ponudbe dejavnosti po področjih in stopnjah PPV, ✓ upoštevanje obveznih in priporočenih dejavnosti, ki jih šola mora ponuditi, ✓ način izvajanja dejavnosti – celo leto, strnjeno, ✓ možnosti prehajanja učencev med dejavnostmi, ✓ upoštevanja ciljev in načel, ✓ kadrovske pokritosti, ✓ umeščenosti v okolje in kontekst, ✓ močna področja, potrebe in želje učencev. do začetka aprila v šolskem letu pred začetkom uvajanja	januar–februar v šolskem letu pred začetkom uvajanja Člani aktivna RaP sodelu- jejo na delavnici. Izvajalci dejavnosti zapišejo kratke opise dejavnosti in predlaga- jo načine predstavitev učencem in staršem (npr. predstavitve na spletni strani, zloženke, dejavnosti predstavijo mentorji, dejavnosti predstavijo razredniki).	februar v šolskem letu pred začetkom uvajanja	maj v šolskem letu pred začetkom uvajanja

KAJ	RAVNATELJ	OŽJI STROKOVNI AKTIV ZA UVAJANJE RAZŠIR- JENEGA PROGRAMA (ORaP)	STROKOVNI DELAVCI	UČENCI	STARŠI
Predstavitev dejavnosti učencem, prijava na dejavnosti	V skladu z odločitvami učiteljev ORaP skupaj z ravnateljem pripravi končni nabor dejavnosti in način prijave (prijavnice) za razširjeni program. Dogovorijo se o načinu predstavitve posamezne dejavnosti učencem in staršem ter o načinu prijave na dejavnosti . Dogovor o načinu evidentiranja prisotnosti učencev.		Strokovnim delavcem se predstavi končni na- bor dejavnosti ter način predstavitev dejavnosti in načine prijave učencev. do 10. maja v šolskem letu pred začetkom uvajanja	Učencem se na dogovorjen način predstavi nabor dejavnosti in način prijave. Svetovanje učencem, kadar se ne morejo vključiti v dejavnost (ali zaradi prevelikega števila vpisa ali neizvajanja).	Razredniki izvedejo roditeljske sestanke, na katerih predstavijo nabor dejavnosti in način prijave učencev, evidentiranje prisotnosti in način prehajanja med dejavnostmi. do 20. maja v šolskem letu pred začetkom uvajanja
Prijave učencev na dejavnosti in oblikovanje končnega nabora dejavnosti	Člani ORaP-a pregledajo prijave učencev in skupaj z ravnateljem pripravijo dokončen nabor dejavnosti razširjenega programa za naslednje šolsko leto. do 20. junija v šolskem letu pred začetkom uvajanja		Strokovnim delavcem se predstavi dokončen nabor dejavnosti ter seznam učencev pri posameznih dejavnostih. do 20. junija v šolskem letu pred začetkom uvajanja	Predstavitev končnega nabora dejavnosti ter prijavljanje učencev v posamezne dejavnosti. Če je učenec vključen v PPVI med šolskim letom, se vključi v dejavnost RaP-a glede na prosta mesta. do 20. junija v šolskem letu pred začetkom uvajanja	Seznamitev z dokončnim naborom/ponudbo dejavnosti ter vključenostjo učencev v posamezne dejavnosti. do 20. junija v šolskem letu pred začetkom uvajanja
Priprava sistemizacije	Ravnatelj v skladu z obremenitvami strokovnih delavcev pri osnovnem programu glede na stanje prispelih odločb o usmeritvi v PPVI in v skladu z dokončnim naborom dejavnosti razširjenega programa pripravi sistemizacijo za naslednje šolsko leto. do 10. julija ⁷	Vodja ORaP-a po potrebi pomaga ravnatelju pri pripravi sistemizacije. do 10. julija	Strokovne delavce se seznani s sistemizacijo za naslednje šolsko leto. do 10. julija		

⁷ – Če so po tem datumu v PPVI usmerjeni novi učenci in to vpliva na organizacijo razširjenega programa, je sistemizacija lahko pripravljena tudi kasneje.

Priprava urnika	Vodstvo šole v sodelovanju z ORaP-om pripravi urnik za osnovni in razširjeni program za naslednje šolsko leto.	Strokovne delavce se seznani z urniki za osnovni in razširjeni program za naslednje šolsko leto.	Učence se seznani z urniki za osnovni in razširjeni program za naslednje šolsko leto.	Starše se seznani z urniki za osnovni in razširjeni program za naslednje šolsko leto.
Izvedba razširjenega programa	do 15. avgusta ⁸	do 15. avgusta	do začetka šolskega leta	do začetka šolskega leta
Razširjeni program se izvaja v skladu z načrtom dejavnosti. Po potrebi se lahko načrt dejavnosti dopolni ali spremeni tudi med letom.				
september–junij				
Spremljava in evalvacija dela	Ravnatelj skupaj s člani ORaP-a pripravi načrt spremljave in evalvacije, ki naj vsebuje: ✓ hospitacije ravnatelja in članov ORaP-a, ✓ kolegialne hospitacije strokovnih delavcev, ki izvajajo razširjeni program, ✓ mesečne evalvacije strokovnih delavcev, npr. v okviru strokovnega pogovora na pedagoških konferencah, ✓ polletno evalvacijo strokovnih delavcev in učencev (ankete, pogovor ...), ✓ zaključno evalvacijo strokovnih delavcev, učencev in staršev po enoletnem uvajanju posodobljenega koncepta razširjenega programa.	Strokovni delavci izvajajo spremljavo in evalvacijo v skladu z načrtom, s poučarkom na evalvaciji svojega dela pri dejavnostih razširjenega programa: ✓ kje sem močan, ✓ kje potrebujem pomoč, ✓ kaj se moram še naučiti itd.	Učenci sodelujejo v spremljavi in evalvaciji v skladu z njihovimi zmožnostmi in načrtom.	Starši sodelujejo v spremljavi in evalvaciji v skladu z načrtom.

8 — Če do tega datuma ni mogoče pripraviti urnika, je lahko pripravljen tudi kasneje.

Okvirni roki za izvedbo, navedeni v zgornji preglednici, so **priporočeni** in si jih šola ali zavod prilagodi glede na njihovo načrtovanje dela.

Po koncu prvega leta uvajanja šola ali zavod smiselno prilagodi izvedbeni načrt za naslednje šolsko leto.

V letnem delovnem načrtu je v zvezi z razširjenim programom opredeljeno:

- » uvod – kratek opis posodobljenega koncepta razširjenega programa,
- » načini doseganja ciljev in upoštevanje načel, določenih v Kurikulumu,
- » pregleden **zapis vsebin dejavnosti**, ki se bodo izvajale v okviru razširjenega programa – razvidna morata biti **področje in sklop**, v katerega spada vsebina dejavnosti (tudi interdisciplinarna dejavnost), katerim učencem je namenjena ter kdo jo izvaja,
- » **obvezne in priporočene dejavnosti** iz predmetnika razširjenega programa, ki jih šola izvaja,
- » **uravnotežena ponudba** dejavnosti glede na področja in sklope po stopnjah PPVI,
- » razvijanje **prečnih veščin**, določenih v Kurikulumu,
- » **urniki**, ki so lahko priloga letnemu delovnemu načrtu.

5 POGOJI ZA IZVAJANJE RAZŠIRJENEGA PROGRAMA IN SISTEMIZACIJO UR V PPVI

- » Vsebine in dejavnosti razširjenega programa v PPVI lahko izvajajo učitelji in drugi strokovni delavci, ki izpolnjujejo pogoje za poučevanje v PPVI.
- » Ura razširjenega programa v PPVI traja **45 minut**.
- » Število ur razširjenega programa za šolo se določi na osnovi predmetnika.

5.1 RAZPOREDITEV OBSEGA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA GLEDE NA PREDMETNIK RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

Zaradi lažjega vnosa dejavnosti v šolsko dokumentacijo so vsebine sklopov vpisane v šifrant (priloga 1). V predmetniku sta razporeditev in obseg ur smiselno razdeljena na tri dele:

I. del:

Iz nabora ur prvega dela **šola razporedi potrebno število ur za dejavnosti iz vseh treh področij**. Ure dejavnosti so razporejene tedensko na oddelek z upoštevanjem skupin do normativnega števila, za izvajanje dejavnosti **vseh treh področij razširjenega programa**.

II. del:

Iz nabora ur drugega dela šola ponudi **dejavnosti** glede na strokovne vire in kadrovske razpoložljivosti na šoli, glede na vsebine osnovnega dela PPVI, glede na sodelovanje z lokalno skupnostjo (varstveno-delovni centri, medgeneracijsko povezovanje, nevladne organizacije, dejavnosti za povezovanje med izobraževalnimi programi ipd.).

Ure dejavnosti so razporejene tedensko od I. do VI. stopnje PPVI za izvajanje dejavnosti vseh treh področij razširjenega programa glede na skupino, do normativnega števila.

Iz nabora ur drugega dela šola za vse učence v PPVI razporedi potrebno število ur tudi za:

- » **dejavnosti pred osnovnim delom** (*npr. Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitvev A.1.1; Zdravje in dobrobit A.3.2; Igra in samostojno načrtovanje prostega časa C.3*);
- » **dejavnosti po osnovnem delu PPVI iz vseh treh področij razširjenega programa.**

III. del:

Šola iz nabora 9 ur **namenjenih gibanju**, te razporedi tako, da vsem učencem zagotovi **najmanj 1 uro gibanja na dan** v okviru osnovnega ali razširjenega programa v PPVI.

Vse ure izvajanja dejavnosti razširjenega programa so **sistemizirane**.

OBSEG UR IN DEJAVNOSTI ZA ŠOLO

Obseg ur dejavnosti za naslednje šolsko leto najavi šola skladno z navodili Ministrstva za vzgojo in izobraževanje.

Na podlagi števila pripadajočih ur na leto šola pripravi letni delovni načrt⁹ in sistemizacijo za tekoče šolsko leto. Sistemizacija ur razširjenega programa se pripravi na podlagi števila prijavljenih učencev v posamezne dejavnosti.

⁹ — Zakon o osnovni šoli, 31. člen. Z letnim delovnim načrtom se določijo vsebina, obseg in razporeditev vzgojno-izobraževalnega in drugega dela v skladu s predmetnikom in učnim načrtom ter obseg, vsebina in razporeditev razširjenega programa in drugih dejavnosti, ki jih izvaja šola.

5.2 OBVEZNA PONUDBA DEJAVNOSTI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA V PPVI

Šola mora v razširjenem programu v PPVI **obvezno ponuditi** naslednje dejavnosti:

- ✓ za učence I. stopnje v PPVI dejavnosti razširjenega programa **pred osnovnim delom programa**,
- ✓ vsem učencem dejavnosti razširjenega programa tudi po **osnovnem delu programa**,
- ✓ vsakemu učencu ponuditi **najmanj eno uro** gibanja na dan,
- ✓ na **vsakem področju** (A, B, C) iz **vsakega sklopa** vsaj **eno vsebino** na letni ravni.

5.3 PRIPOROČENA PONUDBA DEJAVNOSTI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA V PPVI

I.–IV. STOPNJA PPVI – Obvezni in nadaljevalni program do 18. leta

Priporočeno je, da šola v skladu s predmetnikom in cilji PPVI učencem na I.–IV. stopnji ponudi naslednje dejavnosti:

- ✓ Za razvoj učenčeve splošne poučenosti in samostojnosti šola ponudi **dejavnosti s področja Učenje učenja** (C). Izhajajoč iz IP učencev šola ponudi dejavnosti za razvijanje prilagoditvenih (socialnih, praktičnih in akademskih) spretnosti, za podporo pri razvijanju razumevanja in pridobivanja različnih znanj, spoznavnih funkcij, skrbi zase, samostojnosti, razvijanje individualnega in skupinskega učenja; dejavnosti, ki dopolnjujejo, nadgrajujejo, poglobljajo ali razširjajo znanje, ki podpirajo učenje v najširšem smislu in razvoj samouravnavanja učenčevega čustvovanja in vedenja.

PRIMERI VSEBIN¹⁰: Dodatna podpora in pomoč učencem pri učenju C.1.2; Priprava na tekmovanja¹¹ C.1.4; Spodbujanje branja in bralne pismenosti C.1.5; Medvrstniško sodelovanje C.2.1; Medgeneracijsko sodelovanje C.2.2.

¹⁰ – Navedeni primeri vsebin sklopov so le priporočilo oziroma služijo ponazoritvi.

¹¹ – Na primer priprava in izvedba specialne olimpijade.

- ✓ Za razvoj učenčeve samostojnosti, komunikacije ter socialnih veščin šola lahko ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** (B), **Učenje učenja** (C) in **Gibanje** (A), pri katerih lahko učenci razvijajo čustvene in socialne spretnosti, govorne sposobnosti, urijo komunikacijo z okoljem, spoznavajo odnose med osebami, razvijajo socialno sprejemljive oblike vedenja, vključevanja v okolje in podobno.

PRIMERI VSEBIN: Socialno učenje B.2.1; Kultura pogovora B.2.1; Medvrstniško sodelovanje C.2.1; Duševno zdravje in dobrobit A.3.2.2 itd.

- ✓ Za razvoj glasbenih in likovnih spretnosti šola ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** (B), pri katerih se lahko učenci umetniško izražajo in ustvarjajo, razvijajo občutek za ritem in melodijo, razvijajo petje in igranje na preproste glasbene instrumente itd.

PRIMERI VSEBIN: Kulturno-umetnostna vzgoja B.1.1.

- ✓ Za razvoj delovnih in igralnih spretnosti šola ponudi **dejavnosti s področja Učenje učenja** (C), pri katerih učenci urijo opravljanje manj zahtevnih opravil, razvijajo različne oblike zaposlitev, se navajajo na nezahtevne oblike dela, urijo vztrajnost in natančnost pri delu.

PRIMERI VSEBIN: Igra in samostojno načrtovanje prostega časa C.3; Reševanje problemov s pomočjo znanja s področja računalništva in informatike C.1.7; Informacijsko okolje in medijska pismenost C.1.9.

- ✓ Za spodbujanje gibalnega razvoja učencev šola ponudi **dejavnosti s področja Gibanje** (A), pri katerih učenci razvijajo gibalne vzorce in gibalne spretnosti, gibalne igre, elemente športnih iger in plesa, orientacijo v prostoru, koordinacijo gibov, ročnih spretnosti itd.

PRIMERI VSEBIN: Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitvev A.1.1; Gibanje za boljšo gibalno učinkovitost A.1.2; Ustvarjanje z gibanjem A.1.4; Telesno zdravje in dobrobit A.3.2.1; Kakovostno preživljanje prostega časa A.3.2.3 itd.

- ✓ Za navajanje na skrb za zdravje in samostojno življenje šola ponudi **dejavnosti s področja Gibanje za zdravje in dobro telesno in duševno počutje** (A), kjer učenci razvijajo higienske navade, spretnosti samostojnega hranjenja in skrbi zase ter se učijo načrtovati vsakodnevne aktivnosti v življenju ipd.

PRIMERI VSEBIN: Kultura prehranjevanja A.2.2; Telesno zdravje in dobrobit A.3.2.1; Kakovostno preživljanje prostega časa A.3.2.3 itd.

- ✓ Za razvijanje skrbi za lastno varnost in zdravje šola ponudi **dejavnosti s področja Gibanje za zdravje in dobro telesno in duševno počutje** (A) iz sklopa Varnost, zdravje in dobrobit (A.3).

PRIMERI VSEBIN: Skrb za lastno telesno varnost in varnost drugih pred poškodbami A.3.1.2; Prva pomoč A.3.1.3 itd.

- ✓ Za razvoj učenčeve splošne poučenosti in komunikacije glede na interese, močna področja in zmožnosti učencev šola ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** za usvajanje osnov tujega jezika iz sklopa Tuji jeziki v razširjenem programu (B.3).

Vsem učencem šola tudi pred osnovnim delom ponudi različne dejavnosti z različnih področij in sklopov.

V.–VI. STOPNJA PPVI – Učenje za življenje in delo

Priporočeno je, da šola v skladu s predmetnikom PPVI učencem na V. in VI. stopnji ponudi naslednje dejavnosti:

- ✓ Za razvoj učenčevega splošnega znanja, razvijanja in ohranjanja samostojnosti šola ponudi **dejavnosti s področja Učenje učenja** (C). Učenci pridobivajo in poglobljajo splošna in temeljna znanja, se navajajo na čimbolj samostojno vključevanje in življenje v okolju, se učijo socialno sprejemljivega vedenja itd.

PRIMERI VSEBIN: Dodatna podpora in pomoč učencem pri učenju C.1.2; Spodbujanje branja in bralne pismenosti C.1.5; Vseživljenjsko učenje, osebni in socialni razvoj ter karierna orientacija C.1.6; Reševanje problemov s pomočjo znanja s področja računalništva in informatike C.1.7; Informacijsko okolje in medijska pismenost C.1.9; Socialno učenje B.2.1; Naravna dediščina in varovanje okolja B.1.2 itd.

✓ Za razvijanje kreativnih znanj šola ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** (B), kjer razvijajo ustvarjalnost in kreativna znanja in spretnosti na različnih področjih.

PRIMERI VSEBIN: Kulturno–umetnostna vzgoja B.1.1.¹²

✓ Za podporo športu, rekreaciji in dejavnostim prostega časa šola ponudi **dejavnosti s področja Gibanje za zdravje in dobro telesno in duševno počutje in Učenje učenja** (C), kjer učenci izkusijo vsebine za zagotavljanje čim večje kakovosti njihovega življenja tako, da se učijo aktivnega preživljanja prostega časa, se spoznavajo z različnimi športi in vrstami rekreacije.

PRIMERI VSEBIN: Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitvev A.1.1; Gibanje za boljšo gibalno učinkovitost A.1.2; Telesno zdravje in dobrobit A.3.2.1; Kakovostno preživljanje prostega časa A.3.2.3.

✓ Za razvijanje dejavnega državljanstva šola ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** (B), kjer se učenci učijo samozagovornitva, spoznavajo različne oblike aktivnega sodelovanja državljanov za kakovost življenja, dolžnosti, odgovornosti, pravice itd.

PRIMERI VSEBIN: Naravna dediščina in varovanje okolja B.1.2; Od šolske k državljanski kulturi B.2.3; Kultura pogovora B.2.2.

✓ Za razvijanje delovnih in zaposlitvenih tehnik šola ponudi **dejavnosti s področij Gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje** (A) in/ali **Kultura in državljanska vzgoja** (B) in/ali **Učenje**

¹² — Na primer pevski zbor, pevske oz. glasbene dejavnosti, različne vrste umetniškega ustvarjanja in izražanja.

učenja (C), kjer razvijajo delovne spretnosti in navade, vztrajnost, natančnost, delovno disciplino, ritem dela, upoštevanje navodil, skrb za urejenost delovnega prostora, spoznavanje z različnimi orodji in materiali, pridobivajo izkušnje samostojnega opravljanja del in nalog, razvijajo navade za ohranjanje lastne varnosti in varnosti drugih itd.

PRIMERI VSEBIN: Učenje za uspešno opravljanje učnih nalog C.1.1³; Vseživljenjsko učenje, osebni in socialni razvoj ter karierna orientacija C.1.6; Medvrstniško sodelovanje C.2.1; Medgeneracijsko sodelovanje C.2.2; Prostovoljstvo B.2.5; Varnost, zdravje in dobrobit A.3.1.

✓ Za razvoj učenčeve splošne poučenosti in komunikacije glede na interese, močna področja in možnosti učencev šola ponudi **dejavnosti s področja Kultura in državljanska vzgoja** za usvajanje osnov tujega jezika iz sklopa Tuji jeziki v razširjenem programu (B.3); **Učenje učenja** (C).

PRIMERI VSEBIN: Kultura pogovora B.2.2; Medkulturni dialog B.2.4; Mednarodno sodelovanje C.2.3.

13 — V tem kontekstu in ob zasledovanju cilja urjenje delovnih in zaposlitvenih tehnik izraz učna naloga lahko razumemo kot praktično nalogo.

OBLIKOVANJE SKUPIN

- » Osnovna šola organizira razširjeni program za učence **od I. do VI. stopnje**.
- » Skupina učencev za posamezno dejavnost se oblikuje glede na **cilje in vsebino dejavnosti**.
- » Dejavnosti razširjenega programa se lahko izvajajo v **homogenih** ali **heterogenih** skupinah.
- » **Najnižji normativ za oblikovanje skupine ni določen.**
- » V skupini za izvajanje dejavnosti je lahko **največ 8¹⁴ učencev**.
- » O prisotnosti **varuha**¹⁵ v skupini presodi vodstvo šole glede na specifikko dejavnosti.
- » Za dejavnosti, ki potekajo **zunaj šolskega prostora** (npr. pohodništvo, plavanje), se oblikujejo skupine v skladu s Pravilnikom o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami in zagotovi spremljevalce.

14 – Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami.

15 – Za naslavljanje varuhov in varuhinj zaradi poenostavitve besedila uporabljamo generično moško obliko varuh.

PODROBNA NAVODILA ZA NAČRTOVANJE DEJAVNOSTI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA V PPVI

Šola načrtuje izvajanje razširjenega programa tako, da zagotovi organizacijsko (urnik), vsebinsko in didaktično raznoliko ponudbo dejavnosti, ki omogočajo skladen in celovit (spoznavni, čustveni, socialni in fizični) razvoj učencev. Pri tem je ključnega pomena upoštevanje interesov, močnih področij in posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb učencev za ustvarjanje takega učnega okolja, v katerem je učenec viden, slišan in vključen.

Šola pripravi ponudbo dejavnosti s posameznih področij glede na opredelitve v Kurikulumu za razširjeni program osnovne šole, poznavanje (in izražanje) potreb in interesov učencev, prostorske in kadrovske pogoje šole ter možnosti, ki jih ponuja širše okolje. Učenci se v dejavnosti vključujejo s pomočjo usmeritev učiteljev in v sodelovanju s starši. Dejavnosti se na ravni načrtovanja in izvedbe med seboj smiselno povezujejo in dopolnjujejo, kar predvideva veliko mero organizacijske prožnosti, ki jo omogočajo fleksibilni izvedbeni modeli, po katerih je mogoče dejavnosti v posameznih sklopih in na posameznih področjih **izvajati tudi časovno strnjeno.**

6 KLJUČNE USMERITVE PRI ORGANIZACIJI IN IZVAJANJU RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

- ✓ Šola razširjeni program izvaja **pred osnovnim delom programa** (poukom) **in po njem**.
- ✓ Če se razširjeni program izvaja med osnovnim delom, morajo biti zagotovljene dejavnosti **za vse** učence šole.
- ✓ Za učence I. stopnje v PPVI šola obvezno organizira dejavnosti razširjenega programa **pred osnovnim delom** programa.
- ✓ Vsem učencem šola ponudi dejavnosti razširjenega programa tudi **po osnovnem delu programa**.
- ✓ **Časovni obseg** razširjenega programa se z novim konceptom razširjenega programa **ne spremeni**.
- ✓ Dejavnosti za učence potekajo v **homogenih ali heterogenih** skupinah.
- ✓ V največji možni meri naj se zagotovi **stalnost strokovnih delavcev**.
- ✓ Šola vsem učencem v skladu s predmetnikom in cilji PPVI ponudi dejavnost **iz vseh treh področij** razširjenega programa.
- ✓ Šola na vsakem področju iz vsakega sklopa ponudi **vsaj eno vsebino na letni ravni**, da zagotovi uravnoteženo ponudbo.
- ✓ Šola mora v okviru osnovnega in razširjenega programa vsakemu učencu zagotoviti najmanj **eno uro gibanja/organizirane športne dejavnosti na dan**.
- ✓ Dejavnosti se lahko izvajajo **strnjeno ali v daljših časovnih** obdobjih. Če se izvajajo v krajših časovnih obdobjih, je treba učencem zagotoviti, da se vključijo v drugo dejavnost, ko se ena dejavnost zaključi.
- ✓ Če se učenci vključujejo v iste dejavnosti v več zaporednih obdobjih (šolskih letih), je treba zagotoviti **poglobljanje vsebin** oz. jasno določiti, katere dejavnosti bodo nadgrajene in katere se ponavljajo in so vsakokrat namenjene drugi skupini učencev.

- ✓ Pri načrtovanju dejavnosti je priporočljiv **interdisciplinarni pristop**, da posamezna dejavnost povezuje več različnih področij oz. sklopov razširjenega programa.
- ✓ Dejavnosti razširjenega programa naj se izvajajo **skladno s prostorskimi zmožnostmi šole**.
- ✓ Posebno pozornost se nameni **vključitvi učencev** v sodelovanje pri **urejanju notranjega in zunanjega prostora**, v katerem potekajo dejavnosti razširjenega programa, upoštevajoč njihove zmožnosti in interese.
- ✓ Priporočamo, da šola ustvari možnosti za izvajanje **dejavnosti na prostem** in koriščenje zunanjih prostorov.

DIDAKTIČNO NAČRTOVANJE DEJAVNOSTI

Pri didaktičnem načrtovanju dejavnosti učitelji izhajajo iz Kurikuluma za razširjeni program osnovne šole in drugih strokovnih gradiv, za uresničevanje **individualnega pristopa** pa izhajajo iz individualiziranih programov učencev.

Za učitelje v razširjenem programu je pomembno, da imajo didaktična, razvojno-psihološka in vsebinska znanja, ki jim omogočajo kompetentno načrtovanje in izvajanje dejavnosti razširjenega programa. Z veščinami **timskega sodelovanja** z drugimi učitelji spremljajo in spodbujajo učenčev napredek. Učitelji spremljajo in reflektirajo svoje strokovno delo ter se ustrezno dodatno strokovno izobražujejo in usposabljaajo. Pri delu udeležujejo načela učne **diferenciacije, individualizacije** ter **personalizacije** učenja prek možnosti izbire dejavnosti, z različnimi oblikami in načini izvedbe, z **veččutnimi pristopi** prek vodene in proste **igre**, z uporabo različnih materialov ter prehajanjem med skupinami.

Dejavnosti so načrtovane tako, da imajo učenci pogosto priložnosti za izražanje in učenje skozi igro. Posebno mesto naj ima prosta igra kot učenčeva primarna dejavnost. Učenec preko igre razvija dojemanje sveta okoli sebe, ustvarjalnost, domišljijo in socialne odnose. Igra nudi učitelju možnost, da prepozna učenčev potek razvoja socialnih veščin, prilagoditvenih spretnosti, vključenost v vrstniško skupino, interese in sposobnosti. Učitelj tudi s pomočjo učencev lahko za prosto igro pripravi različna gradiva oz. priložnosti (naravni in odpadni materiali, kotički itd.).

KAKO UČITELJI USTVARJAJO VARNO IN SPODBUDNO UČNO OKOLJE V RAZŠIRJENEM PROGRAMU?

Učitelji ustvarjajo varno in spodbudno učno okolje s svojo podporno in pozitivno naravnostjo (komunikacijo, držo, odzivi itd.) in tako vsakemu učencu omogočajo priložnost za aktivno vključenost v čim večji možni meri, upoštevajoč učenčeve zmožnosti in interese. Varno in spodbudno učno okolje učitelji zagotavljajo tudi s strategijami vodenja skupine za dobro vključenost vseh učencev in z dejavnostmi za razvijanje ter ohranjanje pozitivne klime. Tako omogočajo občutek zaupanja in pripadnosti. Učitelji skrbijo za jasno strukturo poteka dejavnosti, za skupno zastavljene dogovore (npr. o vedenju) in jasna pričakovanja ter posledice¹⁶.

NAČRTOVANJE DEJAVNOSTI

Kurikulum poudarja **procesni vidik**. Vse izvedbene oblike razširjenega programa se uresničujejo na temelju letnega delovnega načrta šole ter učiteljeve letne priprave. Učitelj v razširjenem programu dejavnost načrtuje v skladu z vsebino ter interesi, močnimi področji in posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami učencev. Možnost izbire med dejavnostmi uresničuje v največji možni meri, skladno z zmožnostmi učencev in v večji meri pri učencih na šesti stopnji. Dejavnosti in vsebine naj bodo privlačne, aktualne in sproščujoče.

Dejavnosti naj bodo čim bolj interdisciplinarno naravnane, kar pomeni, da učitelj pri dejavnosti razvija cilje različnih področij oz. sklopov ali pa se učitelji različnih dejavnosti povežejo in zasledujejo skupni cilj (npr. priprava razredne proslave).

¹⁶ — Več na povezavi: www.zrss.si/stiki-s-prakso/aktualno/varno-spodbudnoucno-okolje/

7 PRILOGA

7.1 ŠIFRANT ZA RAZŠIRJENI PROGRAM

A. GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO TELESNO IN DUŠEVNO POČUTJE

A.1 GIBANJE

- A.1.1 Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitev
- A.1.2 Gibanje za boljšo gibalno učinkovitost
- A.1.3 Korektivna vadba
- A.1.4 Ustvarjanje z gibanjem

A.2 HRANA IN PREHRANJEVANJE

- A.2.1 Zdrav in uravnotežen jedilnik
- A.2.2 Kultura prehranjevanja
- A.2.3 Različni načini prehranjevanja

A.3 VARNOST, ZDRAVJE IN DOBROBIT

A.3.1 VARNOST

- A.3.1.1 Okolje in trajnostni razvoj
- A.3.1.2 Skrb za lastno telesno varnost in varnost drugih pred poškodbami
- A.3.1.3 Prva pomoč
- A.3.1.4 Kemijska varnost ali življenje in ravnanje z nevarnimi snovmi
- A.3.1.5 Biološka varnost

A.3.2 ZDRAVJE IN DOBROBIT

- A.3.2.1 Telesno zdravje in dobrobit
- A.3.2.2 Duševno zdravje in dobrobit
- A.3.2.3 Kakovostno preživljanje prostega časa
- A.3.2.4 Preventivno delovanje na področju nasilja in odvisnosti za ustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja

B. KULTURA IN DRŽAVLJANSKA VZGOJA

B.1 KULTURA, UMETNOST IN DEDIŠČINA

- B.1.1 Kulturno-umetnostna vzgoja
- B.1.2 Naravna dediščina in varovanje okolja
- B.1.3 Tehniška kultura in dediščina

B.2 KULTURA SOBIVANJA

- B.2.1 Socialno učenje
- B.2.2 Kultura pogovora
- B.2.3 Od šolske k državljanski kulturi
- B.2.4 Medkulturni dialog
- B.2.5 Prostovoljstvo

B.3 TUJI JEZIKI V RAZŠIRJENEM PROGRAMU

C. UČENJE UČENJA

C.1 SAMOSTOJNO IN SODELOVALNO UČENJE

- C.1.1 Učenje za uspešno opravljanje učnih nalog
- C.1.2 Dodatna podpora in pomoč učencem pri učenju
- C.1.3 Učenje z raziskovanjem in reševanjem problemov
- C.1.4 Priprava na tekmovanja
- C.1.5 Spodbujanje branja in bralne pismenosti
- C.1.6 Vseživljenjsko učenje, osebni in socialni razvoj ter karierna orientacija
- C.1.7 Reševanje problemov s pomočjo znanja s področja računalništva in informatike
- C.1.8 Tehnologija in inovativnost
- C.1.9 Informacijsko okolje in medijska pismenost

C.2 MEDVRSTNIŠKO, MEDGENERACIJSKO IN MEDNARODNO SODELOVANJE

- C.2.1 Medvrstniško sodelovanje
- C.2.2 Medgeneracijsko sodelovanje
- C.2.3 Mednarodno sodelovanje

C.3 IGRA IN SAMOSTOJNO NAČRTOVANJE PROSTEGA ČASA

